

BESZÁMOLÓ A „NEW DIGITAL TECHNOLOGIES AND HUNGARIAN INNOVATIONS IN HERITAGE MANAGEMENT – ARCHAEOLOGY, HISTORICAL LANDSCAPE AND BUILT HERITAGE” CÍMŰ KONFERENCIÁRÓL ÉS A KAPCSOLÓDÓ KIÁLLÍTÁSRÓL¹

PATAY-HORVÁTH ANDRÁS

A modern örökségvédelemben kiemelten fontos szerepet kapnak azok az új digitális technológiák, melyek segítségével mind több módon lehet feltérképezni, értelmezni és bemutatni a régészeti, illetve építészeti örökséget. Az Archaeolingua Alapítvány és a CEU éppen azzal a céllal szervezte meg a konferenciát, hogy felvonultassák az eddigi eredményeket, és így bemutassák a hazai szakmai és nagyközönségnek is, miként képesek ezek a módszerek kiszélesíteni a tudományos kutatás lehetőségeit. A Budapesten, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont épületegyüttesében megrendezett konferencia egyben kapcsolódott ahhoz a tudományos kezdeményezéshez is, amelyet az EU is kiemelt fontosságú programként tűzött ki az elkövetkező időszakra: olyan új, a kulturális örökségben használható információs technológiákat kívánnak kidolgozni és alkalmazni, amelyek segítségével hatékonyabbá tehető a kulturális örökség védelme és kutatása az uniós országokban.

1. kép: Laszlovszky József és Jerem Erzsébet a február 6-i előadói ülésen (fotó: Hámori Péter)

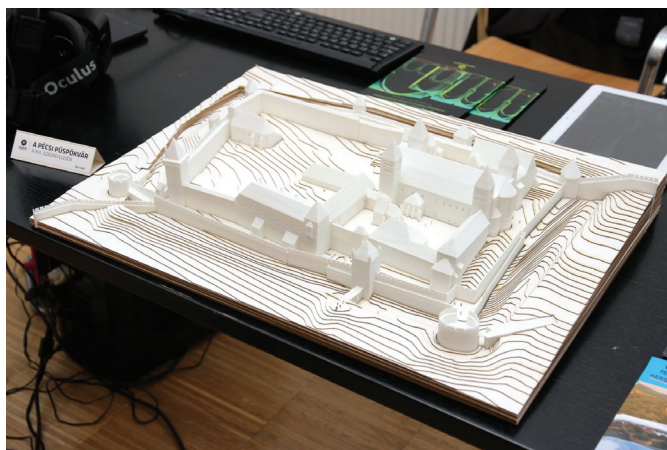
2. kép: A konferencia egyik meghívott előadója, Wolfgang Neubauer (fotó: Hámori Péter)

3. kép: A konferencia résztvevői (fotó: Hámori Péter)

¹ A részletes program megtekinthető a konferencia [absztrakt kötetében](#).

Számtalan nemzetközi konferencia foglalkozik manapság hasonló témákkal, és ezeken olykor hazai előadók is megjelennek, de hazánkban ilyesfajta seregszemlére még nem volt példa. Hála a szervezők erőfeszítéseinek, végül 15 hazai intézmény képviseltette magát előadókkal, és a program nagyjából hűen tükrözte a kutatás magyarországi helyzetét. A tematikus előadások és az előadók szakmai sokszínűsége valóban figyelemreméltó volt, és a meghívott neves külföldi vendégelőadókat – Stefano Campanát, Sorin Hermont és Wolfgang Neubauer² – is lenyűgözte. Mint ahogy egyikük ezt külön ki is emelte, nemzetközi összehasonlításban sem kell nagyon szégyenkeznünk, az előadások elérték bármely más hasonló, külföldi rendezvény színvonalát.

5. kép: Egy 3D-nyomtatással készült rekonstrukció, Pazirik Kft. (fotó: Hámori Péter)

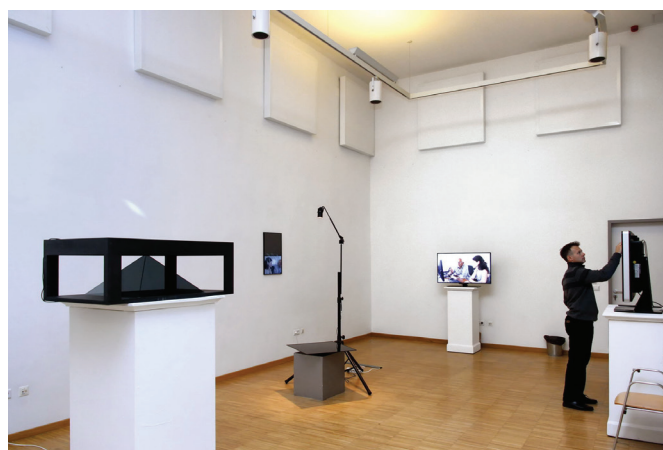

4. kép: Robotrepülő a Centrális Galériában megrendezett kiállításon, Pazirik Kft. (fotó: Hámori Péter)

6. kép: A Pazirik Kft. kiállítási anyagai (fotó: Hámori Péter)

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ munkatársai – munkájukból adódóan – jórészt a leletfelderítés, a roncsolásmentes lelőhelyazonosítás módszerében rejülő lehetőségeket vonultatták fel. E témához kapcsolódóan különböző technológiai megoldásokat mutattak be, mint például a geofizikai és légiradaros méréseket. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a pécsi Janus Pannonius Múzeum és az ELTE Régészettudományi Intézetének munkatársai a kulturális örökség mind szélesebb körű kutatásának és értelmezésének lehetőségeit vázolták fel előadásaikban. A felvonultatott módszerek mellett a beszámolók bemutatták az eddig elért eredményeket, valamint

7. kép: A Mensor 3D kiállítása – holopiramis, holofilm (fotó: Hámori Péter)

² Stefano Campana, Advanced MC Research Fellow, University of Cambridge / professzor, Università degli Studi di Siena; Sorin Hermon, The Cyprus Institute; Wolfgang Neubauer, igazgató, Ludwig Boltzmann Institute for Archaeological Prospection and Virtual Archaeology / professzor, Universität Wien

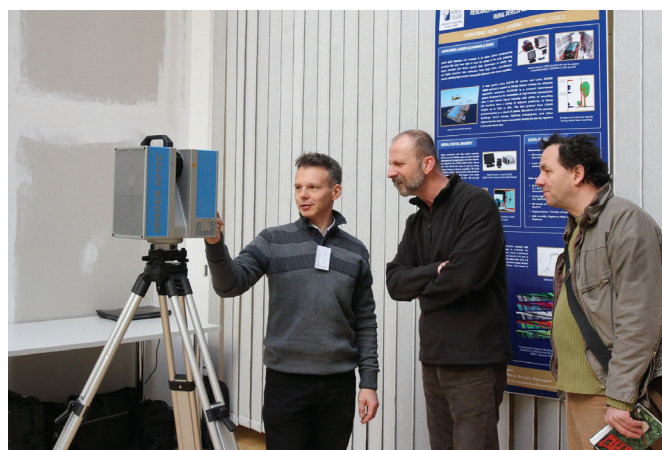
az egyes technológiák alkalmazása során szerzett tapasztalatokat is. Számos előadás – így például a Pécsi Tudományegyetem és az Aeroart Kft. beszámolója – kitért e módszerek költséghatékonyságára is, de szóba kerültek a különböző technológiák jogi szabályozásával kapcsolatos kérdések is.

A konferencia résztvevői kivétel nélkül hangsúlyozták, hogy ezek a módszerek nem váltják ki a hagyományos eljárásokat, azonban alkalmazásukkal még szélesebb körű vizsgálatok végezhetőek az egyes emlékek, lelőhelyek feldolgozása kapcsán. Fontos szempont továbbá az eredmények turisztikai célú hasznosítása, amivel a tudományos kutatáson túl is érdemes számot vetni. A 3D rekonstrukciók önmagukban is olyan látványos elemei a modern kutatásnak, amelyek nemcsak a tér megjelenítését teszik lehetővé – a fiatalabb nemzedékek által leginkább kedvelt formában –, hanem a látványon túl olyan tudományos adatbázisok alapjául is szolgálnak, amelyek segíthetnek például antik szobrokat készítő mesterek azonosításában vagy különféle épületek pontosabb felmérésében, restaurálásában. A konferencián a Mensor3D Kft. munkatársainak látványos bemutatója szemléltette, miként használják már idehaza is az egyes lelőhelyek és műtárgyak háromdimenziós modellezését bizonyos feltárások és kiállítások során (Szentendre, Ferenczy Múzeum, *Örökség 3D – A kulturális örökség digitális dokumentálása*).

A konferencián több neves külföldi előadó is szerepelt, olyan nemzetközi műhelyek és projektek vezetői, ahol már régóta használnak hasonló technikai megoldásokat. Ők is bemutatták saját szakmai tapasztalataikat, illetve e technológiák jövőbeli szerepére is kitértek, hangsúlyozva, hogy jelenleg mind itthon, mind külföldön még egy hosszú folyamat kezdetén tartunk, amely még sok, eddig csak részleteiben feltérképezett területen tudja majd segíteni az örökségvédelmi kutatásokat. Mindezek mellett azonban nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a modern technológiáknak van több veszélye, árnyoldala is. A mind pontosabb lelőhelyfeltérképezési módszerek például nemcsak az örökségvédelmet segíthetik, hanem azokat is, akik ugyanezen örökség kirablásából kívánnak jövedelemhez jutni. Az eredményeket és technológiákat ugyanis könnyen kiaknázhathatják (esetleg bizonyos területeken már ki is aknázták) az illegális kincskeresők, a háromdimenziós dokumentálási technikákat pedig adott esetben akár a műtárgyhamisítás fejlesztésére, tökéletesítésére is fel lehet használni.

8. kép: *Spatial analysis of the ancient temples – a Narmer Építészeti Stúdió poszttere egyiptomi projektjükről* (fotó: Hámori Péter)

9. kép: *Épületszkennelés a kiállításon a Mensor3D jóvoltából* (fotó: Hámori Péter)

A konferenciához kapcsolódóan a Centrális Galériában egy egynapos kiállítást is szerveztek, ahol poszterek, digitális bemutatók egészítették ki, illetve szemléltették a nagyközönség számára is érthető módon az elhangzott előadások mondanivalóját. A nagyszámú, széles szakmai érdeklődéssel járó eseménysorozat sikere egyértelműen azt mutatja, hogy komoly igény van ezen technológiák mind szélesebb alkalmazására, és, bár anyagi lehetőségeink nemzetközi összehasonlításban nyilván korlátozottak, a hazai intézetek, cégek és kutatók már eddig is látványos eredményeket tudtak felvonultatni. Csak remélni lehet, hogy ez a fejlődés nem fog megtorpanni, sőt, például a CEU közelmúltban indult kulturális örökség tanulmányok képzésének köszönhetően új lendületet kap.

10. kép: A kiállítás a Centrális Galériában
(fotó: Hámori Péter)